

Vývoj ošetrovatelského školství

Mgr. Markéta Vojtová
VOŠZ a SZŠ Hradec Králové

- 1860 – Florence Nightingal založila v Londýně první ošetrovatelskou školu.
- 1862 – založen Spolek lékařů českých, předseda J. E. Purkyně. Začal vycházet Časopis lékařů českých
- 1872 – Eliška Krásnohorská a Karolína Světlá založily Ženský výrobní spolek → výchova žen k určitému povolání
 - Kurzy ručních prací, šití prádla, vyšívání
 - Časopis Ženské listy – informace o kurzech

První Česká ošetrovatelská škola 1

- 1874 – první Česká ošetrovatelská škola. V Rakousku jediná, za význačné podpory a spolupráce se Spolkem lékařů českých
 - Organizovaná výuka dle učebního plánu a osnov krátkodobými kurzy
 - Teorie doplněna praktickou částí – výcvik na Karlově náměstí v městském chorobinci (teorie 49 hodin, praktické cvičení 104 hodin)
 - Výukovým materiálem byla kniha F.Nightingal „Kniha o ošetřování nemocných“

První Česká ošetrovatelská škola 2

- Absolventky pracovaly jako ošetrovatelky v domácnosti
- Pro praxi v nemocnici – vychovávány formou tzv.vyučení.
- Celý kurz zakončen zkouškou, obdržely diplom
- Proběhlo jen 5 kurzů
- 1879 – škola zrušena – asi zásah německých členů pražské městské rady

- Pracovníci byli nadále zaškolováni jen jako členové katolických řádů, čeští lékaři byli nespokojeni, přednášeli, pořádali kurzy a sepisovali učebnice
- 1889 – prof.Billroth podle vzoru pražské školy založil ve Vídni ošetrovatelskou školu

- Květen 1914 – nařízení rakouského ministerstva vnitra o ošetřování provozovaném z povolání. Zlegalizovalo zřizování ošetrovatelských škol, stanovilo rámcově obsahovou náplň a organizační strukturu

Česká (zemská) škola pro ošetřování nemocných při Všeobecné nemocnici

- 29.5.1916 - dvouletá
 - dle ministerského nařízení přijímala ročně 15 žákyň – přijímací zkoušky (zkouška inteligence, počty, mateřský jazyk)
 - Přijetí podmíněčné, nejdříve na 3měsíce, později na 4 měsíční zkušební dobu
 - První šk.rok – zejména „Nauka o stavbě těla a o činnosti orgánů, základy všeobecné nauky o nemocích, všeobecná zdravotní věda nemocniční, potírání infekčních nemocí, všeobecná technika ošetřování nemocných, praktický návod ošetřování při nemocích ženských, kožních, nakažlivých a duševních ...

Česká (zemská) škola pro ošetřování nemocných při Všeobecné nemocnici

- Druhý ročník byl věnován praktickému výcviku
- Praktikovaly na I.interní klinice ve Všeobecné nemocnici a nazývaly se „ošetřovatelsky na zkoušku“.
- Ukončovaly státními diplomovými zkouškami a složením slibu → právo užívat titul „diplomovaná ošetřovatelka nemocných“, nosily odznak diplomované sestry
- 1918 – 1.absolventky
- Vysoká společenská a odborná úroveň, počítalo se s nimi na místa vrchních a hlavních sester, cestovaly na zahraniční stáže
- 1916 – otevřena i německá škola

Období tzv.první republiky 1

- Září 1920 – zemská škola přešla na 14 let pod správu ČSČK. Úřední název školy byl Ošetřovatelská škola ve správě Československého Červeného kříže.
- 1920-1923 – ředitelkou školy Miss Parsons – spolu s 2 americkými sestrami ji do Prahy přivedla Dr.Alice Masaryková
- Při škole byl zřízen Dámský výbor – šířil zájem o ošetřovatelství na veřejnosti

Diplom prvních absolventek

Období tzv.první republiky 2

- 1925-1931 – řídila školu diplomovaná sestra Sylva Macharová
- 1931 – škola převedena do státní správy a změnila název na Česká státní ošetřovatelská škola v Praze.

Období tzv.první republiky 3

- Základním studijním textem byla kniha F.Nightingal
- 1922 – samostatná ošetřovatelská škola pro dětské sestry – při nemocnici Ochrany matek a dítě v Praze-Krči
 - Zpočátku jednoroční, později půlroční pro nedostatek personálu
 - Do roku 1945 jediná škola pro výchovu dětských sester

Období po 2.sv.válce 1

- Za války byly 2leté školy zrušeny, obnoveny byly v roce 1945, přijímaly stejně jako před válkou ženy 18 –30let
- 1946 – Vyšší ošetrovatelská škola v Praze – příprava sester s dlouholetou praxí na pedagogickou činnost na SZŠ
- 1948 – 2leté školy sloučeny se sociálními a rodinnými → vyšší sociálně zdravotnická škola

Období po 2.sv.válce 2

- 3leté, později 4leté, přijímaly absolventy ZŠ
- Učební plán obsahoval všeobecné a odborné předměty
- Větev ošetrovatelek, dětských sester, zdravotnických pracovníků, porodních asistentek, zdravotních a zubních laborantů
- 2 roky společný základ, od 3.ročníku výběr zaměření.
- Ukončení maturitou
- 1951 – zkrácení studia na 3 roky, vytvoření sítě zdravotnických škol

Období po 2.sv.válce 3

- 1953 – MZ zařadilo školy pod Ústavu národního zdraví
- 1954 – prodlouženo na 4 roky, navršení praktického výcviku, nový název SZŠ
- 1956/1957 – zřízení pomaturitního studia absolventů všeobecně vzdělávacích škol
 - Zdravotní sestra, porodní asistentka, zdravotní laborant, radiolog.laborant, RHB pracovník, asistent hygienické služby
 - Zavedení studia při zaměstnání – večerní, dálkové)

Období po 2.sv.válce 4

- 1961 – nové učební osnovy a plány, zařazení předmětu psychologie a pedagogika, praxe v územních a závodních zdr.obvodech a poliklinikách
- 1967 – rozšíření výuky péče o nemocné zavedením předmětu teorie ošetrování

Období po 2.sv.válce 5

- 1976/1977 – zavedena 10letá povinná školní docházka. Nové osnovy pro SZŠ
- 1960 – FF UK (později v Olomouci a Bratislavě) – kombinace psychologie-péče o nemocné – při zaměstnání, pro práci učitelky SZŠ
- 1987 – jednooborové studium péče o nemocné – pouze dálkově s 5letou praxí → vedoucí pracovníci i učitelky

Období po 2.sv.válce 6

- 1992 – některé LF v ČR otevření bakalářského studia ošetrovatelství
- Konec 80.let – Olomouc magisterské studium na PdF učitelství odb.předmětů pro SZŠ
- Specializační vzdělávání – od 1960 – Střediska dalšího vzdělávání SZP Brno a Bratislava

Období po 2.sv.válce 7

- 1963 – Ústavy pro další vzdělávání SZP
- 1986 – Institut pro další vzdělávání SZP
- 1991 – Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví
- 2003 – Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NZONCO)
 - Kvalifikační studium (PSS), semináře, konference

Sociální postavení sester 1

- Velmi neutěšené
- 1918 – plat 127 Kč měsíčně
- 1920-1926 – 470 Kč
- 1927 platový postup rozvržen na 10 stupňů po 3 letech
- Dovolená – 7-18 dnů
- Mateřská – 3 měsíce za 80% mzdy

Sociální postavení sester 2

- S musely dle vládního nařízení bydlet a stravovat se v nemocnici
 - Na pokojích N vyhrazen koutek a lůžko, kde mohly být v době osobního volna
 - Opuštění nemocnice – tzv.pasírky – povolenky k opuštění nemocnice
- Pracovní doba 70-90 hodin týdně
- Sňatkem končila možnost povolání vykonávat